

Scientologi:

■
*Dens kosmologi,
 antropologi, etiksystem
 & metodelære*

Régis Dericquebourg

Professor i Religionssociologi
 Lille III Universitet
 Lille, Frankrig

Formålet med denne udtalelse er at give en bedømmelse af Scientologi ud fra et sociologisk synspunkt.

Spørgsmålet er dette: Er Scientologi en religion og i så fald, hvilken slags religion? Vi skal søge at tilvejebringe elementer til en besvarelse i denne artikel. Jeg vil også beskrive visse aspekter af Scientologi, som vi ser den i dag.

Teksten, jeg har forfattet, er frugten af et igangværende studium af Scientologi Kirken. Det har resulteret i nogle artikler

og bidrag til symposier. Jeg håber at kunne udgive en bog om denne bevægelse. Dette skrift er hverken polemisk eller apologetisk.

i. ER SCIENTOLOGI EN RELIGION?

i.i. Hvad forstår vi ved religion?

Inden for denne udtalelses rammer kan man ikke rejse en grundlæggende diskussion om en religionsdefinition. Man

kan dog anlægge et funktionelt synspunkt og enes om et minimalt antal karakteristika, der findes i de fleste religioner. Vi er klar over, at dette synspunkt ser bort fra den diskussion om religionsdefinition, som nye religionsformer har foranlediget. Man kan være enige med Bryan Wilson om, at religion omfatter følgende:

- En kosmologi, hvori universet gives en mening med hensyn til en eller flere overnaturlige kræfter. Menneskeopfattelsen overskrider grænserne for menneskets jordiske eksistens. Der er et før og et efter. Menneskets endeligt accepteres ikke.
- En moral, der stammer fra denne kosmologi. Den giver anvisninger og retningslinier, der er i overensstemmelse med den fremsatte forståelse af universet.
- Redskaber, der sætter mennesket i forbindelse med det overnaturlige princip: Bøn, religiøse ceremonier, meditations-teknikker.
- En menighed af tilhængere, lige-gyldigt hvor lille den er, der er i stand til at opretholde og gengive trosartiklerne og til at bestyre frelsens goder.

Kombinationen af disse elementer gør det muligt at skelne religioner fra:

(1) deistiske filosofier, der nok giver en kosmologi og en mening med tilværelsen, men ikke sigter mod at forbinde menneskelige væsener med overnaturlige kræfter;

(2) individuel magi, der sigter mod at opnå empiriske resultater ved anvendelse af empiriske teknikker;

(3) deistiske organisationer, såsom frimureri, der anerkender eksistensen af

universets store skaber, men hvis ceremonier ikke sigter mod at sætte mennesket i forbindelse med ham.

i.ii. Indholdet i Scientologi

Scientologi indeholder en kosmologi, en antropologi, en moral, religiøse ceremonier, en auditeringsmetode, en metode til rensning af legemet, uddannelsesmetoder og en kommunikationsteori.

Kosmologi: Det overnaturlige i Scientologi

Grundlæggeren L. Ron Hubbard (1911–1986) genopliver dogmet om urånder. Han hævder, at der eksisterede ånder forud for universets fødsel, såkaldte thetaner. De var immaterielle væsener uden masse, tidsbegrænsninger, de optog intet rum, var alvidende, almægtige, uforgængelige, udødelige og i stand til at skabe hvad som helst. Disse urørlige væsener skabte sammen med Det Højeste Væsen universet. I og med at de gjorde det, blev de fanget i deres egen fælde og sad fast i deres skabelse – og sad især fast i mennesket – d.v.s. i tid, rum, energi og masse, (kaldet MEST, det fysiske univers) og glemte endda, at de var skaberne. De mistede således deres magt og alvidenhed og blev sårbare mennesker. De er lige siden da vendt tilbage livstid efter livstid, og har boet i forskellige legemer. I dag har thetanerne glemt deres sande åndelige identitet og tror, de er menneskekroppe. Mennesket har således en åndelig oprindelse: Det består samlet af en krop, et sind og en thetan.

Dette er en gnostisk version af det perfekte menneskes fald til ufuldkommenhed og en omskrivning af græsk drama, hvor guderne blander sig i menneskets affærer og bliver indfanget.

En udfrielse skal gøre en ende på rækken af livstider. Scientologi vil bringe mennesket nær den oprindelige thetans stade.

Dynamikkerne og etik

Scientologi drejer sig om universets drivende kraft og meningen med eksistens.

Universet motiveres af en dynamisk bestræbelse, der er en kraft i overlevelsens tjeneste, selve eksistensprincippet. Den varierer fra individ til individ og fra race til race. Den afhænger af fysiologi, miljø og erfaring. Den påvirker menneskets fastholden ved livet og fornuftstyrede aktivitet, betragtet som et individs, en gruppes eller en races evne til at løse problemer i forbindelse med overlevelse.

Et individs moral bedømmes ud fra de handlinger, han udfører for at overleve. I dette perspektiv er det gode det konstruktive, og det onde det, der modvirker overlevelse. Man ser, at Scientologi etik ikke består i et sæt anbefalinger (Bergsons idé om lukket moral); den er resultatet af en forståelse for og en indre enighed om livets mening, der fungerer som et personligt kompas, et åbent moralsystem.

Der er som i spiritistgrupper ingen "synd" i Scientologi. Der er fejltagelser, der er destruktive handlinger mod mennesket, familie, samfund og Gud. En del af moralen består i at finde og reparere fejl.

Den dynamiske kraft bliver mere kompleks, jo mere kompleks organismen bliver. I et "normalt" (ikke vildfarent) menneske, kan den opdeles i otte områder, der svarer til målene:

(1) Selvets dynamik består i en

dynamisk tilskyndelse til at overleve som individ, til at opnå fornøjelse og afværge smerte. Den retter sig mod føde, klæder, husly, personlig ambition og individets generelle målsætninger.

(2) Seksualdynamikken styrer formering.

(3) Gruppedynamikken styrer samfundslivet. Den stimulerer opførsel, der sigter mod opretholdelse af overlevelse for den gruppe, som individet tilhører.

(4) Menneskehedens dynamik omfatter arternes overlevelse.

(5) Livsdynamikken får personen til at arbejde for livet som sådant (dvs. alle levende ting, både planter og dyr).

(6) Det fysiske univers dynamikken er den individuelle tilskyndelse til at øge overlevelse for masse, energi, rum og tid.

(7) Tankedynamikken er den individuelle tilskyndelse til at overleve som tanke og åndeligt væsen.

(8) Den universelle tankes dynamik er Skaberens eller Det Højeste Væsens tilskyndelse til overlevelse. Kun de første fire af disse dynamikker forbindes med Dianetik. De øvrige, der kom til i begyndelsen af 1950'erne og er af metafysisk art, behandles i Scientologi (jf. forskellen, se senere.)

Tilhængerens tilskyndes til at eksistere i overensstemmelse med alle dynamikkerne. Checklister til selvundersøgelse sætter vedkommende i stand til at bedømme sin tilstand på hver enkelt dynamik. Med hjælp fra en præst søger tilhængerens måder at forbedre ufuldkomne tilstande på.

Scientologis antropologi

L. Ron Hubbards lære inkluderer et begreb om individet, hvor kroppen og sindet er intimt forbundne.

L. Ron Hubbard skrev på grundlag af sine studier af bevidstheden og menneskets natur bogen: *Dianetik: Den Moderne Videnskab om Mental Sundhed* i 1950, der blev en bestseller med det samme og førte til oprettelsen af Dianetik organisationer. Dengang blev Dianetik kun anvendt på sindet som en metode til at aflaste eller udfri individet for mentale traumer. L. Ron Hubbard fortsatte imidlertid studierne og gik i begyndelsen af 1950'erne ind på det åndelige med opdagelsen af, at mennesket er en udødelig ånd, som har levet utallige liv og transcenderer den fysiske dimension. Den første Scientologi Kirke blev oprettet i 1954.

Sindet kan i Scientologi sammenlignes med en computer i følgende to hovedbestanddele: Det analytiske sind og det reaktive.

Den første repræsenterer intelligensen, en evne uden fejl, der antages at være individets bevidsthedsmidtpunkt ("jeg'et" eller grundpersonligheden). Denne analytiker er analog med en computer, der arbejder med perceptioner (stimuli fra den ydre verden), forestillingen og erindringer, der er i standardhukommelsesbanken. Denne hukommelse modtager fra fødsel til død, hvad enten man er vågen eller sover, oplysninger, der transmitteres af alle sanserne, som den gemmer i sin helhed, i kronologisk orden, i forskellige filer (en auditiv, en visuel, en berøringsmæssig osv.) og holder

dem til rådighed for det analytiske sind. Dette sind tænker vedvarende. Det modtager konstant kopier af gemte faksimiler, som det vurderer og sammenligner for at give korrekte svar på de problemer, individet støder på. Det opstiller færdige kredsløb, der regulerer tillærte funktioner, uden nytteløs information til udførelse af rutinemæssige opgaver, såsom at gå, at skrive på maskine osv. Det analytiske sind er i princippet en form for rationel fejlfri computer, der ikke frembringer psykiske eller psykosomatiske sygdomme.

*Gennem
auditering
opnår
mennesket større
forståelse for
sin åndelighed
og sit forhold
til Det
Højeste Væsen*

Ikke-optimal opførsel skyldes det reaktive sind, der er et lager af engrammer. Disse er ikke direkte erindringer. De er komplette registreringer i alle detaljer af alle perceptioner, individet havde i et øjeblik af hel eller delvis ubevidsthed f.eks. besvimelse eller bedøvelse.

a. Auditering

Scientologis primære religiøse praksis kaldes auditering. For scientologer er auditering en metodisk åndelig vej. Hvad er det?

Auditering sætter individet i stand til at genkalde alle begivenheder i dette liv såvel som i tidligere liv – på tidsplanet. De vigtigste begivenheder at genkalde er de traumatiske begivenheder, hvori en vis energimængde er blevet fastlåst, hvilket reducerer personens evner ved at blokere handling og rationel tænkning. Genkaldelse af disse begivenheder og gennemgang af dem udløser, gennem bevidstgørelse, den energi, der er bundet til begivenhederne, og denne stilles dermed til rådighed.

Dette giver en følelse af velbefindende. Begivenheder fra fortiden betragtes desuden som kilder til fysiske og psykiske sygdomme. Erkendelsen af dem og det arbejde, den auditerede person udfører på dem, antages at slette dem. For eksempel kan en person med smerter opdage ved auditering, at han er blevet kvalt i et tidligere liv. Ved gennemgang af den traumatiske oplevelse udløser han smerten, der ledsagede denne oplevelse. Dette minder om konstruktionen af en personlig myte i shamanistiske kure, som beskrives af Levi-Strauss i bogen: *Anthropologie structurale*.

Scientologi auditering benytter, udtrykt med Hubbards terminologi, det analytiske sinds evner til at tømme det reaktive sind for dets skadelige engrammer, der hindrer evnen til at genoprette den inkarnerede thetans kraft.

Auditering producerer to ting: (1) Ved opdagelsen af fortiden viser den hurtigt den indviede, at vedkommende er en almægtig, inkarneret ånd, der er begrænset af sin menneskelige tilstand; og (2) sletningen af engrammerne leder til en tilstand kaldet *Clear*.

Elimineringen af engrammer hjælper til at genskabe personen. Det ses i en øgning af livskraft, med større evne til at overleve, med en følelse af kraft og med bedre evner, der kan måles på en toneskala.

Auditering er for scientologer en form for åndelig vejledning. Bryan Wilson deler disse synspunkter (i *Scientologi*, 1994), idet han siger, at Scientologi manifesterer systematisering af forbindelsen med det åndelige, en retning man finder i "metodismen". Vi betragter det som en form for rationalisering af det religiøse liv.

For scientologer er auditering først og fremmest et åndeligt eventyr, der giver adgang til den åndelige, udødelige del af mennesket lige som i orientalske religioner.

Det er gennem auditering, at thetanen opnår vished om sin udødelighed og bliver i stand til at vokse åndeligt. Gennem auditering opnår mennesket større forståelse for sin åndelighed og sit forhold til Det Højeste Væsen. Auditering sætter også mennesket i stand til bedre at forstå og få flere evner på alle otte dynamikker.

Visse modstandere af religionen har sammenlignet Scientologi med en form for psykoterapi. Metoderne og ritualerne er imidlertid ikke de samme, og de har vidt forskellige målsætninger: Psykoterapi behandler psyken, mens Scientologis mål er åndens frelse. 1) Den auditerede person vil forstå menneskets dualitet og vil gennem opdagelsen af tidligere liv forstå, at et enkelt princip er permanent i alle liv; 2) Scientologi henvender sig også til thetanen. Ved at fjerne byrden af de mentale og kropslige masser fra thetanen, finder denne, at vedkommendes oprindelige kraft vender tilbage; det individ, som thetanen repræsenterer, bliver en slags "befriede levende" (jivan mukti).

b. Religiøs uddannelse

Den anden kerne i Scientologis religiøse praksis er uddannelse, og det er intensive studier af Scientologis hellige skrifter både for åndelig oplysning og til uddannelse som Scientologi præst.

Scientologer mener, at de kan bruge deres åndelige bevidsthed i alle livets forhold. De finder denne vej gennem deres studier af Scientologi skrifterne. Dette kan sidestilles med oplysende studier i andre religioner, såsom studiet af

Talmud i jødedommen, studiet af Buddhas lære og studiet af hellige esoteriske skrifter. Og ifølge dem hører auditering og uddannelse sammen. Man må på samme tid hæve sine evner, sin ansvarlighed og sin viden. Man opdager, at man kan handle ved hjælp af den inkarnerede thetans kraft, og at man kan kommunikere med andre åndelige væsener. For eksempel lærer scientologer også under uddannelse, hvordan man skal "auditere" for at opdage åndeliggørelsen i andre og for at udøve sine pligter som troende.

c. Ceremonier

Scientologi Kirken har flere religiøse ceremonier, der traditionelt findes i hovedreligionerne: Navngivningsceremonier, søndagsgudstjenester, bryllupper og begravelser.

d. Organisation

Scientologi har den komplekse organisation, der er typisk for den moderne civilisation, baseret på et stort antal organisationer. Hver religion låner sin organisationsform fra den tidsalder, den opstår i. I den senere tid har Jehovas Vidner lånt den industrielle tidsalders organisationsmetoder, mens Scientologi har overtaget den postindustrielle organisationsform.

Organisations formål er at administrere og mangfoldiggøre frelsens gode. Den skal tjene til international ekspansion.

e. Åndelig vejledning

Scientologi har et korps af ordinerede præster, som forestår ceremonier og giver auditering.

ii. HVEM ER SCIENTOLOGERNE?

Roy Wallis og Roland Chagnon har i de undersøgelser, de har lavet af Scientologi Kirken, søgt at skitsere tilhængernes profil. Deres resultater er overensstemmende på mange punkter.

Vi har forsøgt at samle data af samme type om 285 tilfældigt valgte tilhængere i Frankrig. Profilen heraf viser, at 2/3 er mænd, at folk hovedsageligt er mellem 26 og 41 år gamle. De fleste er gift eller lever i ægteskabslignende forhold og har et eller to børn.

For det meste er scientologerne født og opvokset i byområder til 18 års alderen. De er velintegrerede i samfundet; deres stillingsstatus er høj (mellemstore virksomheder, seniorledere, forretningsfolk, håndværkere, detailforretningsindehavere). 42% har mellem- eller højere uddannelse. De specialiserer sig på tekniske felter, i kunst, handel og litteratur.

Franske scientologer kommer hovedsageligt fra katolsk baggrund, men de forlod katolicismen, og 16% sagde, de havde været ateister. Af dem, som indvilgede i at tale om deres nuværende holdning til deres tidligere religion, udtalte lidt mere end halvdelen, at de stadig tilhører den, og flere af disse ville sige, at de forstod den bedre, og at de lever mere åndeligt i den. Man kan ikke undgå at lægge mærke til, at udøvelse af Scientologi ikke nødvendigvis fører til afvisning af ens tidligere religion, skønt Scientologi praktisk talt er en komplet religion, og at scientologer i almindelighed forbliver medlem af deres hidtidige religion udelukkende af familiehensyn og sociale grunde.

iii. HVORDAN LEGITIMERER SCIENTOLOGER DERES OVERBEVISNING?

Visse af Scientologi teksterne indeholder argumenter til validering (legitimering) af L. Ron Hubbards religiøse Scientologi dogmer, der betegnes ”anvendt religiøs filosofi”. Læsning af argumentationen viser, at der finder en integration sted mellem Scientologi og de idealer og metoder, der findes i nutidens vestlige samfund.

Scientologi dogmatikken – der ikke opfattes som en åbenbaret moral, men snarere som resultatet af den rette brug af menneskets fornuft – antager det liberale samfunds idealer og værdier: Individuel succes, en konkurrencemoral mellem individer for at undgå barbarisk adfærd, fremgang i økonomisk magt og videnskab og teknologi, der giver forbedret personlig velbefindende, tiltro til civilisationens fortsatte fremgang, til mennesket og dets muligheder, til muligheden for overensstemmelse mellem personlig målsætning og civilisationens målsætninger som helhed. Troen på disse idealer retfærdiggøres af menneskets natur: Mennesket er godt og stræber derfor efter det gode, nemlig optimal overlevelse. Hvis det ikke lykkes vedkommende at blive mere duelig eller at praktisere en moral, der støtter civilisationens fremgang, skyldes det, at personen lider under en ikke optimal åndelig tilstand, der kan kureres ved hjælp af visse teknikker.

Sammenfattende kan det siges, at mennesket kan vende tilbage til de oprindelige ånders alvidenhed og almægtighed og blive til en menneskerace, der er, som mennesket var ved verdens begyndelse. Dette er en form for regressiv utopi, der åndeliggør fremskridt ved at gøre det til en pilgrimsrejse til en verden med per-

fekte mennesker, der eksisterede på et tidspunkt i fortiden. Scientologi dogmatikken appellerer til menneskets ansvarlighed og tilbyder det et valg mellem et samfund, der vil blive tiltagende barbarisk, hvis mennesket ikke ændrer sig, og et mægtigt samfund uden krig og vold, hvis mennesket går med til at gøre noget ved sine vildfarelser. Vi kan se, at L. Ron Hubbard foreslog en etos af personlig ansvarlighed, en vej til lykke, effektivitet, velstand og personlig udvikling, der ikke ligger langt fra oplysningstidens filosofi, der dominerer vore højtudviklede samfund.

Vi kan således se, hvorledes Scientologi dogmatikken svarer til den empiriske virkelighed, hvad angår indholdet i vestlige kapitalistiske samfund. Den svarer også til den måde, man i disse samfund erhverver midler og til samfundets struktur. Den religiøse uddannelsesmetode stemmer overens med de indlæringsmetoder, der anvendes i de fleste uddannelsessystemer: Timer, kurser og praktiske øvelser. Scientologis dogmebygning minder om den viden, tilhængerne allerede har erhvervet: Medlemmerne mener, den er rationel (den fremstilles som et videnskabeligt bevis med begreber, hypoteser og aksiomer) og videnskabelig (der findes en samling tykke bøger, der dokumenterer L. Ron Hubbards opdagelser sammen med hans forskellige eksperimenter, fejltagelser, problemer og resultater). Systemet sætter også den enkelte person i stand til at tilegne sig teknikker, der med det samme kan praktiseres ifølge en allerede erfarret rækkefølge med forudsigelige resultater. Denne type uddannelse ligner den form for indlæring, scientologer fik i deres tidligere skole- eller universitetssystem.

Mange scientologer er ledere, firmadirektører, kommer fra liberale erhverv, sports- og underholdningsindustri. De har ofte en mellem- eller højere uddannelse.

De karakteristiske træk ved Scientologi, vi netop har beskrevet, gør, at medlemmerne føler sig hjemme på grund af den uddannelse, de allerede har modtaget. Vi kan tilføje, at Scientologi også retter sig mod den frygt, der er almindelig i samtidens samfund, frygt for vold, krig, atomfare, forurening osv.

På den anden side identificeres den livskraft, der skal til for at nå disse mål, med Gud, hvilket giver bevægelsen åndelig legitimitet. Under søndagsgudstjenesten erklærer præsten, ”at nærme sig overlevelse er i sig selv at nærme sig Gud”. Vi ser her en energisk vision af det guddommelige, der er fælles for mange forskellige metafysiske bevægelser.

For det andet er Scientologis legitimering for scientologerne baseret på teknikernes anvendelighed. Scientologi hævder, at det menneske, som anvender dens etikteknologi og bruger Scientologi, uundgåeligt vil få et bedre liv. Hvis der er et tilfælde, hvor de positive resultater udebliver miskrediterer dette ikke teknikkerne. Tværtimod vil en tilsyneladende fejl snarere få brugeren til at undersøge sin egen modstand, sine problemer med at håndtere sit forhold til andre i det omgivende samfund og indenfor organisationen, eller sin fejlagtige anvendelse af teknikkerne. I alle tilfælde tilskyndes han til at fortsætte ufortrødent, fordi scientologer mener, der altid findes en teknisk løsning på ethvert problem. Scientologi virker, hvis den følges korrekt. Standardteknikken kan slås op i Scientologis tekster. Dens anvendelse er fuldstændigt standardiseret, så man skal bare følge instruktionerne, trin for trin, for at opnå det ønskede resultat, hvilket læres ved at uddanne sig i religionen. Sikkerhed i dens værdi opnås gennem brugen af teknikkerne.

Succes beviser legitimiteten af teknik-

ken og dermed også den anvendte religiøse filosofi og de åndelige begreber, der følger af den.

Vi ønskede at finde ud af, om Scientologis legitimering, som den beskrives i de officielle skrifter, er den samme, som den medlemmerne bruger, og vi interviewede derfor 15 scientologer. Vi spurgte om, hvorfor de troede, at Scientologi er sand. De interviewede medlemmer havde været i bevægelsen i fem til tyve år; de var alle højtuddannede. Deres argumenter kan opdeles i flere kategorier.

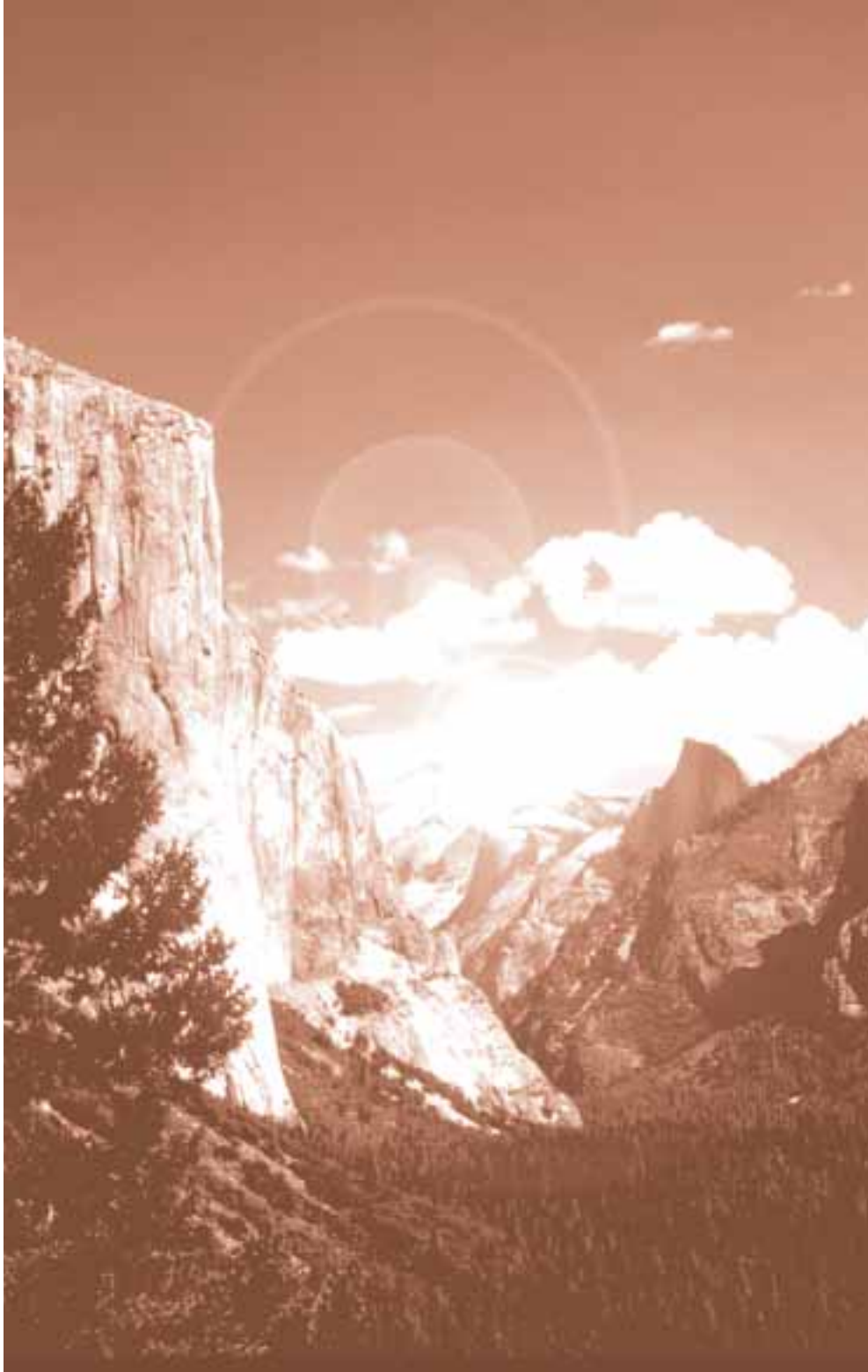
iii.i Pragmatisk legitimering

De adspurgte scientologer mente, at deres overbevisning var gyldig, fordi den bragte dem mærkbare forbedringer i deres liv, i visse tilfælde havde den ændret deres situation fuldstændigt. De hævdede, at deres helbred var blevet bedre, og at deres familieliv var mere harmonisk. De blev i bevægelsen, fordi de havde oplevet helt klare resultater lige fra begyndelsen. For medlemmerne er Scientologi en brugbar religion.

iii.ii Troens sandsynlighed

Eksperimentel afprøvning leder de troende til at lade et område stå tilbage ”uafprøvet” i den forstand, at mange scientologer indrømmer, at de ikke personligt har verificeret alle Ron Hubbards teser for sig selv, og at der resterer visse hypotetiske trosområder.

Troen på Gud er meget omdiskuteret. Den kan også verificeres. For nogle er der ingen tvivl om et Højeste Væsens eksistens. De taler om en indre overbevisning, bevis for Guds eksistens, der fik dem til at gøre op med deres uenighed med ”katoikkernes Gud” fra deres barndom. Andre er blevet mærket af kontakten med deres



tidligere liv under auditering, hvilket ledte dem til ideen om et uendeligt væsen. F.eks. "Til at begynde med var jeg ikke klar over det, men efterhånden som auditeringen skred frem, indså jeg, at der virkelig fandtes en ottende dynamik, der er uendelig og eksisterer; til at begynde med vidste jeg det ikke, men nu ved jeg, den eksisterer". Men for de fleste af dem skal Gud (i deres terminologi den ottende dynamik) afprøves på samme måde som andre dele af troen. Samtidig betragter de Gud som en sandsynlig hypotese, fordi hvis de har afprøvet en del af L. Ron Hubbards lære, har de ingen grund til at tro, at resten ikke også skulle være sand. F. eks. "Jeg ved, der er en skaber af alting, af universet ..., jeg tror, der er et Højeste Væsen, det er blot et spørgsmål om tid. Eksisterer han stadig? På det stadiet jeg nu har nået, har jeg intet middel til at vide det. Det er dels tro, dels viden, fordi når man har afprøvet 70% af en ting, mener man, at resten sandsynligvis er sandt," siger en 47-årig scientolog, som har været medlem i 20 år. Endnu andre mener, at hvis scientologer på højere stader har fundet Gud, så må han eksistere.

Samtidig indrømmer de, at de er i gang med en søgen, der i deres tilfælde måske ikke ender med samme opdagelse. For mange scientologer gælder det, at "den ottende dynamik" forbliver en verden, der skal udforskes personligt for, at de kan tro fuldt og fast på den. For øjeblikket venter de. Gud eksisterer sandsynligvis. Dette kan betegnes som tro på sandsynlighed.

iii.iii. Relativ sandhed

Da personlig udforskning dominerer, er sandheden altid relativ i forhold til det stadiet, man har nået på scientologens vej mod åndelig udvikling. To sandheder, som en af de adspurgte nævnte, illustrerer denne relativitet: Den ene, der er hinsides tid og beskrivelse, og den anden, som er sandheden "her og nu".

iii.iv. Relevans

Scientologer hævder, at deres tro har relevans til virkeligheden. Én talte om at være på bølgelængde med virkeligheden, mens han samtidigt indrømmede, at han selv lavede den, og at det var blevet naturligt for ham. F.eks. opfattede én af dem Scientologi moral som fyldestgørende i forhold til at nå til forståelse med andre og til at have med dem at gøre. En anden troende sagde, at hun havde fundet en tilfredsstillende metode til samfundsreform; inden hun var blevet scientolog, havde hun været militant socialist; men nu mente hun, at hun i Scientologi teknologien havde fundet de redskaber, hun skulle bruge til "virkeligt at reformere samfundet."

iii.v. Livets mening

Medlemmerne hævder at have fundet en mening med deres liv. En af dem beskrev sig selv som en sejler, der drev om på havet under en overskyet himmel uden kompas og uden landkending til at lede sig, da han fandt et kort og al det navigationsudstyr, han behøvede. Scientologer mener, at de har fundet livets mening og vejen frem. En af dem, som havde opgivet lægestudiet, fandt, at han ikke kunne se pointen med al sin indsats, fordi den komfortable middelklasseeksistens, han så foran sig, synes at være uforenelig med det, han mente, var livets mening; en mening han udtrykte at havde fundet i Scientologi.

iii.vi. Henvisning til videnskab

I vore interviews var der ingen, der henviste til almindeligt anerkendte videnskaber som bevis på scientologernes dogmatik eller teknologi. Dette står i direkte modsætning til følgende:

a. Den ekspertviden en leder må være i besiddelse af, som ovenfor nævnt.

b. Ron Hubbards påstand om, at: "Jeg bliver nødt til at forlige mig med den kendsgerning, at vi er kommet til det punkt, hvor videnskab og religion mødes, og fra nu af bør vi ophøre med at foregive at have udelukkende materielle mål. Vi kan ikke gøre noget for menneskesjælen, hvis vi ikke tør se denne kendsgerning i øjnene."

Vi kan formulere følgende hypotese:

a. Forenelighed med almindeligt anerkendt videnskab er et officielt dogme, der betragtes som en accepteret kendsgerning, men som scientologer ikke mener, de har behov for at leve op til, eller:

b. Legitimering af denne tro er snarere et spørgsmål om personlig erfaring end om, hvorvidt den er i overensstemmelse med et officielt standpunkt.

c. At Scientologi teknologien erstatter videnskaben.

Det bør også bemærkes, at Scientologi Kirken har ændret sig, siden den blev oprettet. Den betegner sig selv som en særskilt religiøs bevægelse. Den legitimering, kirken søger nu om dage, er i mindre omfang baseret på et videnskabeligt grundlag end tidligere.

iii.vii. Betydningen af Scientologi teknologi

Scientologi er ikke så meget en tro, som den er en praksis. Udtrykket "at anvende Scientologi" blev brugt adskillige gange. I en tidligere interviewrække om, hvad det er, der definerer Scientologi, lagde medlemmerne vægt på anvendelsen af teknikkerne. I denne interviewrække,

byggede legitimeringen på teknikernes anvendelighed.

Scientologi synes at være en praktisk religion.

iii.viii. Henvisning til en religiøs tradition

De adspurgte omtalte kun religiøse traditioner for at påpege deres mangler (katolicisme, buddhisme). Ingen nævnte forbindelsen mellem buddhisme og Scientologi, skønt den hævdes af L. Ron Hubbard. Han understregede deres fælles punkter, men beklagede buddhismens mangel på effektivitet i verden.

Denne udeladelse ledsager udeladelsen af videnskaben. De troende søger ikke at legitimere deres overbevisninger med henvisning til eksterne faktorer. Det, de selv har afprøvet, synes at kunne gøre det. De mener ikke at have behov for at understøtte deres overbevisninger i teologiske vendinger overfor andre, ej heller for at placere sig selv i en tradition af religiøs tænkning, selvom Ron Hubbard så lighedspunkter mellem Scientologi, buddhisme og flere andre gamle visdomsreligioner.

Nogle medlemmers legitimering af Scientologi afviger i mindre grad fra de officielle dokumenter. "Videnskaben, der bygger på vished" er snarere en "videnskab, der bygger på visheder", som kun accepteres, når de er blevet verificeret gennem personlig oplevelse. Det følger heraf, at tro er baseret på sandsynlighed, og derfor står i forhold til det stade, medlemmet har nået på den spirituelle skala. På den anden side bliver dogmatiske påstande om bevægelsens teknologi accepteret. Vi står ikke her over for et bestemt bevis på sandheden, der leder til en adfærdsform, som i tilfælde af omvendelse til religioner, der har et frelsedogme.

I disse religioner beder de troende, fordi de accepterer den trosbygning, der anbefaler bønner. Scientologen føjer en vished til den næste, indtil han har tilstrækkelig bevis på sandheden. En scientolog sagde til mig, at han foretrak at tale om en "fortløbende omvendelse".

Det ser også ud, som om deres tro er en *fides efficax*, idet de troende hævder, at de i Scientologi har fundet et middel til at forstå samfundet og til at transformere både det og resten af verden.

iv. KONKLUSIONER

Scientologi har en religions karakteristika. Den har en teologi, en samling øvelser, der gør det muligt at nå ind til den spirituelle del i ethvert menneskevæsen, en "meget bureaukratiseret" kirke struktur og religiøse ritualer. Adskillige forfattere, endda de mest kritiske, før os har ikke været i tvivl om dens religiøse natur: Michel de Certeau, Roy Wallis, Bryan Wilson, Harriet Whitehead, Lonnie D. Kliever, Frank K. Flinn.

Vi har fundet følgende karakteristika:

(1) Den har teknikker, der er beregnet til at bane en vej til frihed, som "en sund sjæl i et sundt legeme". For L. Ron Hubbard og scientologer anser det rationelle for at være en meget bred og vigtig del af religionslivet. Som oftest er den med rette blevet sammenlignet med buddhisme. Nogle har beskrevet den som en "teknologisk buddhisme". Andre har set ligheder med metodismen på grund af auditeringens systematiske karakter (åndelig vejledning).

(2) Den sætter tilhængerer i stand til at finde mening i kosmiske, historiske og personlige begivenheder; den giver den

troende den overbevisning, at han har løsningen på både sin personlige og menneskehedens frelse; den gør den enkelte i stand til at være årsag i sit liv og ikke effekt af ydre årsager.

(3) L. Ron Hubbard er ikke en profet, som hævdede en vej til frelsen ud fra en åbenbaring; han optræder som en åndelig forsker, som gradvist opstillede en metode til frelsen, der er en måde at "opnå" den på.

(4) Scientologi hviler på personlig oplevelse, til en vis grad mystisk, der sætter personen i stand til at kontakte sin egen åndelige natur. Den indeholder en "religiøs virtuositet", dvs. en betydningsfuld selvforpligtelse, og er således ikke en massedyrkelsesreligion.

(5) Scientologi har karakter af at være en religion af "denne verden", der minder om Sokka Gakkai, hvor forretningssucces, der er opnået på hæderlig vis, betragtes som et tegn på positiv åndelig udvikling. Vi kan også drage en parallel mellem Scientologis etik og traditionel protestantisk etik. I sidstnævnte tyder succes i verdslige affærer på en tilstand af nåde, og i førstnævnte tyder den på en ydre manifestation af personens arbejde med sin egen personlighed, på en personlig religiøs og moralsk kodeks, der i første række udgøres af psykologiske frigørelsesteknikker, der sætter den enkelte fri åndeligt, samt anvendelse af et meget konkret moralsystem.

(6) Den er ikke en sekt – den er ikke eksklusiv og tilhængerer er ikke forpligtet til at frasige sig sin tidligere religion, skønt de fleste udelukkende praktiserer Scientologi.

(7) Scientologi Kirkens religiøse karakter er blevet hævdet siden begyn-

delsen af 1950'erne i henhold til den brochure, som The Church of Scientology International udgav i anledning af dens 40 års jubilæum i 1994. Church of Scientology International i Los Angeles beskrives deri som moderkirken (ligesom den i Boston er det for Christian Scientists). Man taler om menighedsmedlemmer og religiøst broderskab, præstembede og kirkeligt velgørenhedsarbejde. Dertil kommer, at i de seneste interviews vi har haft med scientologer, bliver den religiøse dimension hævdet mere og mere. Ved i stadig højere grad at erklære dens religiøse natur tiltrækker Scientology folk, der søger efter religion, hvorimod den i begyndelsen tiltrak folk, som søgte at løse personlige problemer. Efterhånden som Scientology udviklede sig, blev Dianetik en del af hele Scientologis udvikling.

(8) Scientology indeholder utopiske elementer: L. Ron Hubbard har lavet "Clearing af planeten", et utopisk projekt, der forestiller sig et samfund, der er fri for

vanvid, kriminalitet og krig, hvor de duelige kan trives, ærlige mennesker har rettigheder, og mennesket har frihed til at hæve sig til større højder. Etik, der anvendes spontant (en åben Bergsonske moral), der vil eliminere al det forkerte i tilværelsen, og hvor moralen vil højnes i kraft af genvindingen af thetas fuldkommenhed. Verden vil forbedres i takt med, at antallet af scientologer øges.

(9) Scientology er opstået i en moderne sammenhæng, hvorfra den har visse elementer (teknik, en velbeskrevet metodisk holdning, vigtigheden af kommunikation, velbefindende, organisationsforståelse, personlig oplevelse), som den har blandet med ældgamle åndelige traditioner.

L. Ron Hubbard og scientologer udvider anvendelsen af rationelle instrumenter til at tjene en mystisk vej, en selvforvandling og en forvandling af verden. Det er måske grunden til, at den forekommer enestående blandt religioner.

Régis Dericquebourg

Om forfatteren

Régis Dericquebourg er professor i religions sociologi ved Lille III Universitetet i Lille, Frankrig. Han har en kandidat eksamen i psykologi fra Paris Universitet og er doktor i sociologi fra Sorbonne Universitet. Han arbejder i øjeblikket ved det

nationale center for forskning.

Professor Dericquebourg har siden 1972 viet sin tid til studiet af minoritetsreligioner, et projekt han startede ved at tilbringe 3 år som observatør hos Jehovas Vidner.